

ပါဠိပိဋကတ္ထသံဝဏ္ဏနာဟိ
သမုဒ္ဓရိတွာ
ဘဒ္ဒန္တနန္ဒမာလာဘိဝံသထွေရေန
ပါမောက္ခာဓိပတိဘူတေန
ကတာ

ဓမ္မပုပ္ဖရိက္ခာ

(ဓမ္မကိုလေ့လာသုံးသပ်ခြင်း)

ဓမ္မသဟာယသာသနစင်တာ
ဓမ္မပညာသင်တန်းကျောင်း
အောင်ချမ်းသာရွာ ၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ် ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး။

ဓမ္မပုပ္ဖိက္ခာ

နမော ဓမ္မဒေသကဿ

ဓမ္မပုပ္ဖိက္ခာတိ ဓမ္မာနံ ဥပပရိက္ခာ၊ တတ္ထ ဓမ္မာတိ အတ္တနော သဘာဝံ
ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာ။ ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ၊ ဓာရိယန္တိ ဝါ ယထာသဘာဝတောတိ
ဓမ္မာ။ ဥပပရိက္ခာနံ ဥပပရိက္ခာ။ ဓမ္မာနံ ဥပပရိက္ခာ ဓမ္မပုပ္ဖိက္ခာ။ ဝစနတ္ထ
လက္ခဏ ရသဒီဟိ ဓမ္မသဘာဝ ဝိဇာနန ပညာတိ အတ္ထော။

လက္ခဏတ္ထာဒိ

တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝါ သာမညံဝါ လက္ခဏံ နာမ၊
ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိံ ဝါ ရသော နာမ၊
ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပ္ပန် နာမ၊
အာသန္နကာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ။

(နိ၊ ၁၀၅)

သဘာဝေါ ကက္ခဋ္ဌာဒိ ဖုသနာဒိက္ခော အသာဓာရဏော၊ သာမညံ သာဓာရဏော
အနိစ္စာဒိသဘာဝေါ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရောတိ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝေန ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌဟနာကာရော၊
ဖလံ ပန အတ္တနော ကာရဏံ ပဋိစ္စ တပုဋ္ဌိဗိမ္ဗ ဘာဝေန၊ ပဋိမုခံ ဝါ ဥပဋ္ဌာတိတိ ပစ္စုပ္ပန်။
(မူ၊ ဋီ၊ ၆၄)

(၁) စိတ္တံ

အာရမ္မဏံ စိန္တေတိတိ စိတ္တံ၊ ဝိဇာနာတိတိ အတ္ထော။ ဝိဇာန-နလက္ခဏံ စိတ္တံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ရသံ၊
သန္တဟန ပစ္စုပ္ပန်၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။

ဒွါရံ ပတွာ အာရမ္မဏ ဝိဘာဝနဋ္ဌာနေ စိတ္တမေဝ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ၊ တသ္မာ
ပုဗ္ဗင်္ဂမရသန္တိ ဂုစ္စတိ။ တဒေတံ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပုရိမံ ပုရိမံ နိရန္တရံ ကတွာ သန္တဟနမေဝ
ဥပဋ္ဌာတိတိ သန္တဟနပစ္စုပ္ပန်၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပနဿ နိယမတော နာမရူပံ၊
စတုဝေါဟာရဘဝေ နာမမေဝ ပဒဋ္ဌာနံ။ တသ္မာ နာမရူပပဒဋ္ဌာနန္တိ ဂုတ္တံ။

(နိ၊ ၁၅၅၊ ၁၅၆)

(၂) ဖဿော

ဖုသတီတိ ဖဿော၊ သွာယံ ဖုသနလက္ခဏော၊ သဃ်ဇ္ဇနရသော၊ သန္နိပါတ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ အာပါထဂတဝိသယ ပဒဋ္ဌာနော။

အယဉ္ဇိ အရူပဓမ္မာပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနကာရေနေဝ ပဝတ္တတိ၊ ဧကဒေသေန စ အနုလ္လိယမာနောပိ ရူပံ ဝိယ စက္ခံ၊ သဒ္ဓေါ ဝိယ သောတံ၊ စိတ္တံ အာရမ္မဏဉ္စ သဃ်ဇ္ဇေတိ။ ဝတ္ထာရမ္မဏ သဃ်ဇ္ဇနတော ဝါ ဥပ္ပန္နတ္တာ သမ္ပတ္တိ အတ္ထေနပိ ရသေန သဃ်ဇ္ဇနရသောတိ ဝေဒိတဗျော၊

တိက သန္နိပါတ သင်္ခါတဿ ပန အတ္တနော ကာရဏဿ ဝသေန ပဝေဒိတတ္တာ သန္နိပါတ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ (ဖလဋ္ဌေန ပန ပစ္စုပ္ပန်နော ဝေဒနာ ပစ္စုပ္ပန်နော ဟောတိ၊ -နိ၊ ၁၅၂)

တဇ္ဇာ သမန္နာဟာရေန ပန ဣန္ဒြိယေန စ ပရိက္ခတေ ဝိသယေ အနန္တရာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဧသ အာပါထဂတ ဝိသယပဒဋ္ဌာနောတိ ဂုစ္စတိ။ ဝေဒနာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပန နိစ္စမ္မဂါဝိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗျော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၃)

(၃) ဝေဒနာ

ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာ၊ သာ သဘာဝတော ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ သုခံ ဒုက္ခံ သောမနဿံ ဒေါမနဿံ ဥပေက္ခာတိ။

တတ္ထ-

(က) ဣဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနဘဝနလက္ခဏံ သုခံ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟန ရသံ၊ ကာယိက အဿာဒ ပစ္စုပ္ပန်၊ ကာယိန္ဒြိယ ပဒဋ္ဌာနံ။

(ခ) အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနဘဝနလက္ခဏံ ဒုက္ခံ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ မိလာပနရသံ၊ ကာယိကာဗာဓ ပစ္စုပ္ပန်၊ ကာယိန္ဒြိယ ပဒဋ္ဌာနံ။

(ဂ) ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနဘဝနလက္ခဏံ သောမနဿံ၊ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ၊ စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနံ။

(ဃ) အနိဋ္ဌာကာရာနဘဝနလက္ခဏံ ဒေါမနဿံ၊ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ အနိဋ္ဌာကာရ သမ္ဘောဂရသံ၊ စေတသိကာဗာဓ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဧကန္တနေဝ ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာနံ။

(င) မဇ္ဈတ္တဝေဒယိတလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ နာတိ-ဥပဗြူဟန မိလာပန ရသာ၊ သန္တဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်၊ နိပ္ပိတိက စိတ္တ-ပဒဋ္ဌာနာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၁)

(၄) သညာ

သညာနာတိတိ သညာ၊ သာ သညာနနလက္ခဏာ၊ တဒေဝေတန္တိ ပုန သညာနန ပစ္စယ နိမိတ္တကရဏရသာ၊ ဒါရအာဒီသု တစ္ဆကာဒယော ဝိယ။

ယထာဂဟိတ နိမိတ္တ ဝသေန အဘိနိဝေသကရဏ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဟတ္ထိဒဿက အန္ဓာ ဝိယ၊

ယထာ ဥပဋ္ဌိတ ဝိသယ ပဒဋ္ဌာနာ၊ တိဏ ပုရိသကေသု မိဂပေါ-တကာနံ ပုရိသာတိ ဥပ္ပန္နသညာ ဝိယ၊

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၂)

(၅) စေတနာ

စေတယတိတိ စေတနာ။ အဘိသန္ဓဟတိတိ အတ္တော သာ စေတနာဘာဝ လက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ၊ သံဝိဒဟန ပစ္စုပ္ပန်၊ သကိစ္စ ပရကိစ္စ သာဓိကာ ဇေဋ္ဌသိဿ မဟာဝဇ္ဇကီ အာဒယော ဝိယ၊

အစွာယိက ကမ္မာနုဿရဏာဒီသု စ ပနာယံ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥဿဟနဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ ပါကဠာ ဟောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၃)

(၆) ဧကဂ္ဂတာ

နာနာရမ္မဏ ဝိက္ခေပါဘာဝေန ဧကံ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂံ ဣမဿာတိ ဧကဂ္ဂံ၊ စိတ္တံ၊ တဿ ဘာဝေါ ဧကဂ္ဂတာ၊ သမာဓိ။ (ဝိဘာ၊ ၉၂)

အယံ စိတ္တဿေသဂ္ဂတာ သင်္ခါတော သမာဓိ နာမ အဝိသာရ-လက္ခဏော၊ အဝိက္ခေပလက္ခဏော ဝါ၊ သဟဇာတဓမ္မာနံ သမ္ပိဏ္ဍနရသော၊ နှာနိယ စုဏ္ဏာနံ ဥဒကံ ဝိယ၊

ဥပသမ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဉာဏပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတိ”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။

ဝိသေသတော သုခပဒဋ္ဌာနော၊ နိဝါတေ ဒီပစိနံ ဌိတိ ဝိယ စေတသော ဌိတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(နိ၊ ၁၆၂)

(၇) ဇီဝိတိန္ဒြိယံ

ဇီဝန္တိ တေန တံသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာတိ ဇီဝိတံ၊ အနုပါလန-လက္ခဏေ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတိတိ ဣန္ဒြိယံ၊ ဇီဝိတမေဝ ဣန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ တံ ပဝတ္တ သန္တတာဓိပတေယျံ ဟောတိ၊

အတ္တနာ အဝိနိဘုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အနုပါလနလက္ခဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ တေသံ ပဝတ္တနရသံ၊ တေသံ ယေဝ ဌပနပစ္စုပ္ပန်၊ ယာပယိတဗ္ဗဓမ္မ ပဒဋ္ဌာနံ။

သန္တေပိ စ အနုပါလနလက္ခဏာဒိမ္ပိ ဝိဓာနေ အတ္ထိက္ခဏေယေဝ တံ တေ ဓမ္မ
အနုပါလေတိ၊ ဥဒကံ ဝိယ ဥပ္ပလာဒိနိ။ ယထာသကံ ပစ္စယုပ္ပန္နေပိ စ ဓမ္မေ ပါလေတိ၊ ဓာတိ
ဝိယ ကုမာရံ။ သယံ ပဝတ္တိတ ဓမ္မ သမ္ပန္နေနေဝ စ ပဝတ္တတိ၊ နိယာမကော ဝိယ။ န ဘင်္ဂတော
ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တယတိ၊ အတ္တနော စ ပဝတ္တယိတဗ္ဗာနဉ္စ အဘာဝါ၊ န ဘင်္ဂက္ခဏော ဌပေတိ၊ သယံ
ဘိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ခီယမာနော ဝိယ ဝဋ္ဋိသိနေဟော ဒီပသိခံ။ န စ အနုပါလန ပဝတ္တန ဌာပနာ
နဘာဝ ဝိရဟိတံ၊ ယထာဝုတ္တက္ခဏေ တဿ တဿ သာဓနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(နိ၊ ၁၆၇)

(၈) မနသိကာရော

ကိရိယာ ကာရော၊ မနသ္မိံ ကာရော မနသိကာရော၊ ပုရိမ မနတော ဝိသဒိသံ မနံ
ကရောတိတိပိ မနသိကာရော၊

သွာယံ အာရမ္မဏ ပဋိပါဒကော ဝိထိပဋိပါဒကော ဇေန ပဋိပါဒ ကောတိ တိပ္ပကာရော။

တတ္ထ အာရမ္မဏ ပဋိပါဒကော မနသ္မိံ ကရောတိ မနသိကာရော၊ သော
သာရဏလက္ခဏော၊ သမ္ပယုတ္တာနံ အာရမ္မဏေ သမ္ပယောဇန-ရသော၊
အာရမ္မဏဘိမုခဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓ ပရိယာပန္နော၊ အာရမ္မဏ ပဋိပါဒကတ္တေန
သမ္ပယုတ္တာနံ သာရထိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိထိ ပဋိပါဒကော ပန ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဇေန ပဋိပါဒကောတိ
မနောဒွါရာဝဇ္ဇနဿ၊ န တေ ဣမ အဓိပ္ပေတာ။

(နိ၊ ၁၇၇)

(၉) ဝိတက္ကော

ဝိတက္ကေတိတိ ဝိတက္ကော၊ ဝိတက္ကနံ ဝါ ဝိတက္ကော၊ ဥိဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သွာယံ
အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ သော ဟိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အာရောပေတိ၊
ယထာ ဟိ ကောစိ ရာဇေလ္လဘံ ဉှတိံ ဝါ မိတ္တံ ဝါ နိဿာယ ရာဇဂေဟံ အာရောဟတိ၊ ဧဝံ
ဝိတက္ကံ နိဿာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ တသ္မာ သော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ
အဘိနိရောပန လက္ခဏောတိ ဝုတ္တော။

အာဟနနပရိယာဟနနရသော။ တထာ ဟိ တေန ယောဂါ-ဝစရော အာရမ္မဏံ
ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတိတိ ဝုစ္စတိ။ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ
အာနယနပစ္စုပ္ပန်နော။

(နိ၊ ၁၅၇)

(၁၀) ဝိစာရော

အာရမ္မဏေ တေန စိတ္တံ ဝိစရတိတိ ဝိစာရော၊ ဝိစရဏံ ဝါ ဝိစာရော၊ အနုသဉ္စရဏန္တိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သွာယံ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇေနလက္ခဏော၊ တတ္ထ သဟဇာတာ နုယောဇေနရသော၊ စိတ္တဿ အနုပ္ပဗန္ဓပစ္စုပ္ပာနော။

သန္တေပိ စ နေသံ ကတ္တစိ အဝိပ္ပယောဂေ ဩဠာရိကဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန စ ဃဏ္ဍာဘိဃာတော ဝိယ စေတသော ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ကော။ သုခုမဋ္ဌေန အနုမဇ္ဇေနသဘာဝေန စ ဃဏ္ဍာနုရဝေါ ဝိယ အနုပ္ပဗန္ဓော ဝိစာရော။

ဝိပ္ပါရဝါ စေတ္တ ဝိတက္ကော ပဌမုပ္ပတ္တိကာလေ ပရိပ္ပန္နနဘူတော စိတ္တဿ အာကာသေ ဥပ္ပတိတုကာမဿ ပက္ခိနော ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ ပဒုမာဘိမုခပါတော ဝိယ စ ဂန္ဓာနုဗဒ္ဓစေတသော ဘမရဿ။

သန္တုတ္တိ ဝိစာရော နာတိပရိပ္ပန္နနဘာဝေါ စိတ္တဿ၊ အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿ ပက္ခိနော ပက္ခပ္ပသာရဏံ ဝိယ၊ ပရိမ္ဘမနံ ဝိယ စ ပဒုမာဘိမုခပတိတဿ ဘမရဿ ပဒုမဿ ဥပရိဘာဂေ။

ဒုကနိပါတဋ္ဌကထာယံ ပန “အာကာသေ ဂစ္ဆတော မဟာ-သကုဏဿ ဥဘောဟိ ပက္ခေဟိ ဝါတံ ဂဟေတွာ ပက္ခေ သန္နိသီဒါပေတွာ ဂမနံ ဝိယ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိနိရောပနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော။ သော ဟိ ဧကဂ္ဂေါ ဟုတွာ အပ္ပေတိ။ ဝါတဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပက္ခေ ဖန္ဒာပယမာနဿ ဂမနံ ဝိယ အနုမဇ္ဇေနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိစာရော၊ သော ဟိ အာရမ္မဏံ အနုမဇ္ဇတိ” တိ ဝုတ္တံ၊ တံ အနုပ္ပဗန္ဓနေန ပဝတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု ပါကဋ္ဌော ဟောတိ။

အဝိစ မလဂ္ဂဟိတံ ကံသဘာဇနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဠံ ဂဟေတွာ ဣတရေန ဟတ္ထေန စုဏ္ဏတေလဝါလဏ္ဍုပကေန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဒဠဂဟဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော၊ ပရိမဇ္ဇေနဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။

တထာ ကုမ္ဘကာရဿ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေန စက္ကံ ဘမယိတွာ ဘာဇနံ ကရောန္တဿ ဥပ္ပိဋ္ဌနဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော၊ ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။

တထာ မဏ္ဍလံ ကရောန္တဿ မဇ္ဈေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ ဌိတကဏ္ဍကော ဝိယ အဘိနိရောပနော ဝိတက္ကော၊ ဗဟိ ပရိဗ္ဗမနကဏ္ဍကော ဝိယ အနုမဇ္ဇေနော ဝိစာရော။

(နိ၊ ၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၃၈)

(၁၁) အဓိမောက္ခော

အဓိမုစ္စနံ အဓိမောက္ခော။ သော သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ အသံသပ္ပန ရသော၊ နိစ္ဆယပစ္စုပ္ပာနော၊ သန္နိဋ္ဌာတဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနော၊ အာရမ္မဏေ နိစ္စလ ဘာဝေန ဣန္ဒြိလော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(နိ၊ ၁၇၇)

(၁၂) ဝီရိယံ

ဝီရဿ ဘာဝေါ ဝီရိယံ၊ ဝီရာနံ ဝါ ကမ္မံ ဝီရိယံ၊ ဝိမိနာ ဝါ နယေန ဥပါယေန ဤရိယံတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ၊ တံ ပနေတံ ဥပတ္တမ္ဘန-လက္ခဏဉ္စ ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏဉ္စ၊

ယထာ ဟိ ဇိဏ္ဏဃရုံ အာဂန္တုကေန ထူဏုပတ္ထမ္ဘေန တိဋ္ဌတိ၊ ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရော ဝီရိယုပတ္ထမ္ဘေန ဥပတ္ထမ္ဘိတော ဟုတွာ သဗ္ဗကုသလဓမ္မေဟိ န ဟာယတိ န ပရိဟာယတိ၊ တသ္မာ တဿ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယထာ ဝါ ပန ခုဒ္ဒိကာယ စ မဟတိကာယ စ သေနာယ သင်္ဂါမေ ပဝတ္တေ ခုဒ္ဒိကာ သေနာ ဩလီယေယျ၊ တတော ရညော အာရောစေယျ၊ ရာဇာ ဗလဝါဟနံ ပေသေယျ၊ တေန ပဂ္ဂဟိတာ သကသေနာ ပရသေနံ ပရာဇေယျ၊ ဧဝမေဝ ဝီရိယံ သဟဇာတသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မာနံ ဩလီယိတုံ ဩသက္ကိတုံ န ဒေတိ၊ ဥက္ခိပတိ ပဂ္ဂဏှာတိ၊ ဧဝဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရော နယော- ဥဿာဟလက္ခဏံ ဝီရိယံ၊ သဟဇာတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘနရသံ၊ အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ “သံဝိဂ္ဂေါ ယောနိသော ပဒဟတိ”တိ ဝစနတော (အံ၊ ၁၊ ၄၃၀) သံဝေဂပဒဌာနံ၊ ဝီရိယာရမ္ဘ ဝတ္ထု ပဒဌာနံ ဝါ၊ သမ္မာ အာရဒ္ဓံ သဗ္ဗာသံ သမ္ပတ္တိနံ မူလံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(နိ၊ ၁၆၃)

(၁၃) ပီတိ

ပိဏယတီတိ ပီတိ၊ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တ ပီဏန ရသာ၊ ဖရဏရသာ ဝါ၊ ဩဒဂျ ပစ္စုပ္ပန်။

သာ ပနေသာ ခုဒ္ဒိကာ ခဏိကာ ဩက္ကန္တိကာ ဥဗ္ဗေဂါ ဖရဏာ တိ ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ၊ တတ္ထ ခုဒ္ဒိကာပီတိ သရီရေ လောမဟံသမတ္တမေဝ ကာတုံ သက္ကောတိ၊ ခဏိကာပီတိ ခဏေ ခဏေ ဝိဇ္ဇေပ္ပါဒ သဒိသာ ဟောတိ၊ ဩက္ကန္တိကာပီတိ သမုဒ္ဒတီရုံ ဝီရိယံ ကာယံ ဩက္ကမိတွာ ဩက္ကမိတွာ ဘိဇ္ဇတိ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ ဗလဝတိ ဟောတိ၊ ကာယံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ အာကာသေ လင်္ကာပနပ္ပမာဏပ္ပတ္တာ။

(နိ၊ ၁၅၉)

(၁၄) ဆန္ဒော

ဆန္ဒနံ ဆန္ဒော၊ အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာ၊ သော ကတ္တုကမျတာ လက္ခဏော၊ အာရမ္မဏ ပရိယေသန ရသော။ အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ တဒေဝဿ ပဒဌာနံ၊ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏေ စာယံ စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရဏံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဝိဘာ၊ ၁၀၆၊ နိ၊ ၁၇၆)

(၁၅) သဒ္ဓါ

သဒ္ဓဟန္တိ ဧတာယ၊ သယံ ဝါ သဒ္ဓဟတိ၊ သဒ္ဓဟနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သဒ္ဓါ။ သာ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာ၊ ဩကပ္ပနလက္ခဏာ ဝါ၊ ပသာဒနရသာ၊ ဥဒကပ္ပသာဒကမဏိ ဝိယ၊ ပက္ခန္ဓနရသာ ဝါ၊ ဩဗုတ္တ-ရဏော ဝိယ။ အကာလုသိယ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ အဓိမုတ္တိပစ္စုပ္ပန်နော

ဝါ၊ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနာဒိသောတာပတ္တိယင်္ဂံ ပဒဋ္ဌာနာ ဝါ၊ ဟတ္ထဝိတ္တဗီဇေနိ
ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၄)

(၁၆) သတိ

သရန္တိ တာယ၊ သယံ ဝါ သရတိ သရဏမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ သတိ။ သာ
အပိလာပနလက္ခဏာ၊ အသမ္မောသရသာ၊ အာရက္ခပစ္စုပ္ပန်-နာ၊ ဝိသယာဘိမုခဘာဝ
ပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ၊ ကာယာဒိ သတိပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ အာရမ္မဏေ
ဒဠပတိဋ္ဌိတတ္တာ ပန ဧသိကာ ဝိယ၊ စက္ခုဒွါရာဒိရက္ခဏတော ဒေါဝါရိကော ဝိယ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၄)

(၁၇-၁၈) ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပံ

ကာယဒုစ္စရိတာဒိဟိ ဟိရိယတိတိ ဟိရိ။ လန္ဓာယေတံ အဓိဝစနံ။ တေဟိယေဝ
ဩတ္တပ္ပတိတိ ဩတ္တပ္ပံ။ ပါပတော ဥဗ္ဗေဂဿေတံ အဓိဝစနံ။

တတ္ထ ပါပတော ဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ ဟိရိ။ ဥတ္တာသနလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ။ လန္ဓာကာရေန
ပါပါနံ အကရဏရသာ ဟိရိ။ ဥတ္တာသာကာရေန ဩတ္တပ္ပံ။

ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ စ ပါပတော သင်္ကေတန ပစ္စုပ္ပန်နာ ဧတာ၊ အတ္တဂါရဝ
ပရဂါရဝပဒဋ္ဌာနာ။ အတ္တာနံ ဂရံ ကတွာ ဟိရိယာ ပါပံ ဧဟာတိ၊ ကုလဝဇ္ဇ ဝိယ။ ပရံ ဂရံ
ကတွာ ဩတ္တပ္ပေန ပါပံ ဧဟာတိ၊ ဝေသိယာ ဝိယ။ ဣမေ စ ပန ဒွေ ဓမ္မာ လောကပါလကာတိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၄)

(၁၉) အလောဘော

န လုပ္ပန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ န လုပ္ပတိ၊ အလုပ္ပနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အလောဘော။
အလောဘော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဂေလက္ခဏော၊ အလဂ္ဂဘာဝ လက္ခဏော ဝါ၊
ကမလဒလေ ဇေဗိန္ဒူ ဝိယ။ အပရိဂ္ဂဟ-ရသော၊ မုတ္တဘိက္ခု ဝိယ၊ အနုလ္လိနဘာဝပစ္စုပ္ပန်နာ၊
အသုစိမ္ပိ ပတိတ-ပုရိသော ဝိယ။

(နိ၊ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၄)

(၂၀) အဒေါသော

န ဒုဿန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ န ဒုဿတိ၊ အဒုဿနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အဒေါသော။
အဒေါသော အစက္ခိက္ကလက္ခဏော၊ အဝိရောဓ-လက္ခဏော ဝါ၊ အနုကူလမိတ္တော ဝိယ၊
အာဃာတဝိနယရသော၊ ပရိဋ္ဌာဟဝိနယရသော ဝါ၊ စန္ဒနံ ဝိယ၊ သောမ္မဘာဝပစ္စုပ္ပန်နာ၊
ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ။

(နိ၊ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၂၁) အမောဟော

န မုယုန္တိတေန၊ သယံ ဝါ န မုယုတိ၊ အမုယုနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အမောဟော။
အမောဟော ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏော၊ အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏော ဝါ၊
ကုသလိဿာသ ခိတ္တဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ၊ ဝိသယော ဘာသနရသော၊ ပဒီပေါ ဝိယ။
အသမ္မောဟပစ္စုပ္ပန်နော၊ အရညဂတ သုဒေသကော ဝိယ။ တယောပိ စေတေ သဗ္ဗကုသလာနံ
မူလဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၂၂-၂၃) ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ

ကာယဿ ပဿမ္ဘနံ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တဿ ပဿမ္ဘနံ စိတ္တ-ပဿဒ္ဓိ။ ကာယောတိ
စေတ္တ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ။ ဥဘောပိ ပနေတာ ဧကတော ကတွာ ကာယစိတ္တ
ဒရထဂ္ဂပသမလက္ခဏာ ကာယ စိတ္တပဿဒ္ဓိယော၊ ကာယစိတ္တဒရထနိမ္မဒ္ဓနရသာ၊ ကာယစိတ္တာနံ
အပရိပ္ပန္နနသီတိဘာဝပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ
အဂ္ဂပသမကရဥဒ္ဓစ္စာဒိကိလေသ ပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၂၄-၂၅) ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ

ကာယဿ လဟုဘာဝေါ ကာယလဟုတာ။ စိတ္တဿ လဟုဘာ-ဝေါ စိတ္တလဟုတာ။
တာ ကာယစိတ္တဂရုဘာဝဂ္ဂပသမလက္ခဏာ၊ ကာယ စိတ္တဂရုဘာဝနိမ္မဒ္ဓနရသာ၊ ကာယစိတ္တာနံ
အဒန္ဓတာပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကာယ စိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ဂရုဘာဝကရထိနမိဒ္ဓါဒိ
ကိလေသပဋိပက္ခ ဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၂၆-၂၇) ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ

ကာယဿ မုဒုဘာဝေါ ကာယမုဒုတာ။ စိတ္တဿ မုဒုဘာဝေါ စိတ္တမုဒုတာ။ တာ
ကာယစိတ္တတ္ထမ္ဘဂ္ဂပသမလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တထဒ္ဓ ဘာဝနိမ္မဒ္ဓနရသာ၊ အပ္ပဋိဃာတပစ္စုပ္ပန်နာ၊
ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ထဒ္ဓဘာဝကရ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၂၈-၂၉) ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ

ကာယဿ ကမ္မညဘာဝေါ ကာယကမ္မညတာ။ စိတ္တဿ ကမ္မညဘာဝေါ စိတ္တကမ္မညတာ။ တာ ကာယစိတ္တာကမ္မညဘာဝရူပသမ လက္ခဏာ။ ကာယစိတ္တာကမ္မညဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ ကာယစိတ္တာနံ အာရမ္မဏကရဏ သမ္ပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ အကမ္မညဘာဝကရာဝသေသနီဝရဏာဒိပဋိပက္ခဘူတာ၊ ပသာဒနီယ-ဝတ္ထုသု ပသာဒါဝဟာ၊ ဟိတကိရိယာသုဝိနိယောဂက္ခမဘာဝါဝဟာ သုဝဏ္ဏ ဝိသုဒ္ဓိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၅)

(၃၀-၃၁) ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ

ကာယဿ ပါဂုညဘာဝေါ ကာယပါဂုညတာ။ စိတ္တဿ ပါဂုညဘာဝေါ စိတ္တပါဂုညတာ။ တာ ကာယစိတ္တာနံ အဂေလညဘာဝ လက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တဂေလညနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ နိရာဒိနပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကာယ စိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ဂေလညကရ အသဒ္ဓိယာဒိပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၆)

(၃၂-၃၃) ကာယုဇကတာ၊ စိတ္တုဇကတာ

ကာယဿ ဥဇကဘာဝေါ ကာယုဇကတာ။ စိတ္တဿ ဥဇက-ဘာဝေါ စိတ္တုဇကတာ။ တာ ကာယစိတ္တအဇ္ဇဝလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တ ကုဋိလဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ အဓိမှတာပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ကုဋိလဘာဝကရ မာယာသာဌေယျာဒိ ပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၆)

(၃၄-၃၅-၃၆) ဝိရတိ ၃-ပါး

သုန္ဒရာ၊ ပသတ္ထော ဝါ ဝါစာ သမ္မာဝါစာ၊ ဝစီဒုစ္စရိတသမုတ္တိဋ္ဌိကာယ မိစ္ဆာဝါစာဝိရတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သာ ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ၊ ဝိရမဏရသာ၊ မိစ္ဆာဝါစပုဟာနပစ္စုပ္ပန်နာ။

သန္တရော ပသတ္ထော ဝါ ကမ္မန္တော သမ္မာ ကမ္မန္တော။ မိစ္ဆာကမ္မန္တ-သမုစ္ဆေဒိကာယ ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိယာ ဧတံ နာမံ။ သော သမုဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ ဝိရမဏရသော၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တပုဟာနပစ္စုပ္ပန်နာ။

သုန္ဒရာ၊ ပသတ္ထော ဝါ အာဇီဝေါ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ မိစ္ဆာဇီဝ ဝိရတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သော ဝေါဒါနလက္ခဏော၊ ဉာယာဇီဝပွတ္တိ ရသော၊ မိစ္ဆာဇီဝပုဟာနပစ္စုပ္ပန်နာ။ (နိ၊ ၂၆၁)

ကာယဒုစ္စရိတတော ဝိရတိ ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ။ သေသပဒ ဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ လက္ခဏာဒိတော ပနေတာ တိသောပိ ကာယ ဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ၊ အမဒ္ဒနလက္ခဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ၊

အကိရိယပစ္စု ပဋ္ဌာနာ။ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနာ၊ ပါပကိရိယတော စိတ္တဿ
ဝိမုခိဘာဝဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၁၇၇)

--x --x --

ဗြဟ္မဝိဟာရ

မေတ္တာ

မေဇ္ဇတိတိ မေတ္တာ၊ သိနိယုတိတိ အတ္ထော။ မိတ္တေ ဝါ ဘဝါ၊ မိတ္တဿ ဝါ ဧဿ
ပဝတ္တိတိပိ မေတ္တာ။

ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ မေတ္တာ၊ ဟိတူပသံဟာရရဿ၊
အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သတ္တာနံ မနာပဘာဝ ဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဗျာပါဒူပသမော ဧတိဿာ
သမ္ပတ္တိ၊ သိနေဟသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

ကရုဏာ

ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယ ကမ္ပနံ ကရောတိတိ ကရုဏာ၊ ကိဏာတိ ဝါ ပရဒုက္ခံ
ဟိ သတိ ဝိနာသေ-တိတိ ကရုဏာ၊ ကိရိယတိ ဝါ ဒုက္ခိတေသု ဖရဏဝသေန ပဿာရိယတိတိ
ကရုဏာ။

ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ကရုဏာ၊ ပရဒုက္ခာသဟန ရဿ၊
အဝိဟိသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဒုက္ခာဘိဘူတာနံ အနာထဘာဝဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။ ဝိဟိသူပသမော
တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ သောကသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

မုဒိတာ

မောဒန္တိ တာယ တံသမင်္ဂိနော၊ သယံ ဝါ မောဒတိ၊ မောဒန-မတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ မုဒိတာ။
သတ္တေသု ပမောဒနလက္ခဏာ မုဒိတာ၊ အနိဿာယနရဿ၊ အရတိဝိဃာတ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။ အရတိဂူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ ပဟာသသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

ဥပေက္ခာ

“အဝေရာ ဟောန္တူ” တိအာဒိဗျာပါရပ္ပဟာနေန၊ မဇ္ဈတ္တ-ဘာဂူပဂမနေန စ ဥပေက္ခတိတိ
ဥပေက္ခာ။

သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိ လက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊ သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရဿ၊
ပဋိဃာနနယဂူပသမ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ “ကမ္မဿကာ သတ္တာ၊ တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ
ဘဝိဿန္တိ၊ ဒုက္ခတော ဝါ မုစ္စိဿန္တိ၊ ပတ္တသမ္ပတ္တိတော ဝါ န ပရိဟာယိဿန္တိ” တိ ဧဝံ ပဝတ္တ-

ကမ္မဿကတာဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။ ပဋိဃာနနယဂူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ၊ ဂေဟဿိတာယ
အညာဏုပေက္ခာယ သမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

(နိ၊ ၂၃၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၁၁)

--x --x --

ကုသလတ္တိကံ

ကုသလ

ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္မေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိတိ ကုသလာ။ ကုစ္ဆိတေန
ဝါ အာကာရေန သယန္တိတိ ကုသာ၊ တေ အကုသလသင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တိတိ
ကုသလာ။

ကုစ္ဆိတာနံ ဝါ သာနတော တနုကရဏတော ဩသာနကရဏ-တော ဉာဏံ ကုသံနာမ၊
တေန ကုသေန လာတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊ ဂဟေ-တဗ္ဗာ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

ယထာ ဝါ ကုသာ ဥဘယဘာဂဂတံ ဟတ္ထပ္ပဒေသံ လုနန္တိ၊ ဧဝမိမေပိ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နဘာဝေန
ဥဘယဘာဂဂတံ ကိလေသပက္ခံ လုနန္တိ၊ တသ္မာ ကုသာ ဝိယ လုနန္တိတိပိ ကုသလာ။
အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ ကုသလာ။

အကုသလ

န ကုသလာ အကုသလာ။ မိတ္တပဋိက္ခာ အမိတ္တာ ဝိယ၊ လောဘာဒိ ပဋိက္ခာ
အလောဘာဒယော ဝိယ စ ကုသလပဋိက္ခာတိ အတ္ထော။ သာဝဇ္ဇ-ဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ
အကုသလာ။

အဗျာကတ

န ဗျာကတာတိ အဗျာကတာ၊ ကုသလာကုသလဘာဝေန အကထိတာတိ အတ္ထော။
အဝိပါကလက္ခဏာ အဗျာကတာ။

(နိ၊ ၈၁)

အကုသလ စေတသိကာ

မောဟော

မုယုန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ မုယုတိ၊ မုယုနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ မောဟော၊
မောဟော စိတ္တဿ အန္တဘာဝလက္ခဏော၊ အညာဏလက္ခဏော ဝါ၊
အသမ္ပဋိဝေရေသော၊ အာရမ္မဏ သဘာဝတ္ထဒနရသော ဝါ၊ အသမ္မာ ပဋိပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာ၊

အန္တကာရပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ၊ အယောနိသော မနသိ-ကာရ ပဒဋ္ဌာနော၊ သဗ္ဗာကုသလာနံ မူလန္တိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(နိ၊ ၂၉၁)

အဟိရိကံ

န ဟိရိယတီတိ အဟိရိကော၊ အဟိရိကဿ ဘာဝေါ အဟိရိကံ၊
အဟိရိကံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ အဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ၊ အလန္ဓာ လက္ခဏံ ဝါ၊
(အလန္ဓာကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ၊ ပါပတော အသင်္ကောစန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အတ္တအဂါရဝ
ပဒဋ္ဌာနံ။)

(နိ၊ ၂၉၁)

အနောတ္တပုံ

န ဩတပ္ပတီတိ အနောတ္တပုံ။ အနောတ္တပုံ တေဟေဝ အသာရဇ္ဇ လက္ခဏံ၊
အနုတ္တာသနလက္ခဏံ ဝါ။ (အနုတ္တာသာကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ၊ ပါပတော
အသင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပရအဂါရဝ ပဒဋ္ဌာနံ။)

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၈)

ဥဒ္ဓစ္စံ

ဥဒ္ဓတဘာဝေါ ဥဒ္ဓစ္စံ။ တံ အရူပသမလက္ခဏံ ဝါတာဘိဃာတ-စလဇလံ ဝိယ၊
အနဝဋ္ဌာနရသံ၊ ဝါတာဘိဃာတစလဇပဋ္ဌာကာ ဝိယ၊ ဘန္တတ္ထ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပါသာဏာဘိဃာတ
သမုဒ္ဓတဘသ္မံ ဝိယ၊ စေတသော အရူပသမေ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ၊
စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၉)

လောဘော

လုပ္ပန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ လုပ္ပတိ၊ လုပ္ပနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ လောဘော။ လောဘော
အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊ မက္ကဋ္ဌာ-လေပေါ ဝိယ၊ အဘိသင်္ဂရသော၊ တတ္ထကပါလေ
ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ။ အပရိစ္စာဂ-ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ တေလဉ္ဇနရာဂေါ ဝိယ။ သံယောဇနိယဓမ္မေသု
အဿာဒ-ဒဿနပဒဋ္ဌာနော။ တဏှာနဒီဘာဝေန ဝဗ္ဗမာနော သီဃသောတာ နဒီ ဣဝ
မဟာသမုဒ္ဓံ အပါယမေဝ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၉၉)

မိစ္ဆာ ပဿန္တိ တာယ၊ သယံ ဝါ မိစ္ဆာ ပဿတိ၊ မိစ္ဆာဒဿနမတ္တ-မေဝ ဝါ ဒေသာတိ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ သာ အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ၊ ပရာမာသရသာ၊
မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပ္ပန်၊ အရိယာနံ အဒဿနကာမ-တာဒိပဒဋ္ဌာနာ၊ ပရမံ ဝဇ္ဇန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(နိ၊ ၂၉၀)

မာနော

မဉ္ဇတိတိ မာနော။ သော ဥန္နတိလက္ခဏော၊ သမ္ပဂ္ဂဟရသော၊
ကေတုကမျတာပစ္စုပ္ပန်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော၊ ဥမ္မာဒေါ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(နိ၊ ၂၉၇)

ဒေါသော

ဒုဿန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ ဒုဿတိ၊ ဒုဿနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ ဒေါသော။ သော
စက္ကိက္ကလက္ခဏော၊ ပဟဋ္ဌာသီဝိသော ဝိယ၊ ဝိသပ္ပန ရသော၊ ဝိသနိပါတော ဝိယ၊ အတ္တနော
နိဿယဒဟနရသော ဝါ၊ ဒါဝဂ္ဂိ ဝိယ၊ ဒုဿနပစ္စုပ္ပန်၊ လဒ္ဓေါကာသော ဝိယ သပတ္တော၊
အာဃာတ ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော၊ ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (နိ၊ ၂၉၈)

ဗျာပဇ္ဇတိ တေန စိတ္တံ ပူတိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ဗျာပါဒယတိ ဝါ ဝိနယာစာရဏုပသမ္ပတ္တိ
ဟိတသုခါဒိနီတိ ဗျာပါဒေါ၊ အတ္တတော ပနေသ ဒေါသောယေဝ။
(နိ၊ ၂၉၉)

ဣဿာ

ဣဿတိတိ ဣဿာ၊ သာ ပရသမ္ပတ္တိနံ ဥဿယနလက္ခဏာ၊ တတ္ထေဝ အနဘိရတိရသာ၊
တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ပရသမ္ပတ္တိ ပဒဋ္ဌာနာ၊ သံယောဇနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(နိ၊ ၂၉၉)

မစ္ဆရိယံ

မစ္ဆေရဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ၊ တံ လဒ္ဓါနံ ဝါ လဘိတဗ္ဗာနံ ဝါ အတ္တနော သမ္ပတ္တိနံ
နိဂူဟနလက္ခဏံ၊ တာသံယေဝ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝအက္ခ-မနရသံ၊ သင်္ကောစနပစ္စုပ္ပန်၊
ကဋ္ဌကဋ္ဌကတပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ အတ္တသမ္ပတ္တိ ပဒဋ္ဌာနံ၊ စေတသော ဝိရူပဘာဝေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
(နိ၊ ၂၉၉)

ကုက္ကုစ္စံ

ကုက္ကိတံ ကတံ ကုကတံ၊ တဿ ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ၊
တံ ပစ္ဆာနုတာပလက္ခဏံ၊ ကတာကတာနုသောစနရသံ၊ ဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပ္ပန်၊
ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ၊ ဒါသဗျံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(နိ၊ ၂၉၉)

ဝိစိကိစ္ဆာ

ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ**၊ သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတိတိ
ဝိစိကိစ္ဆာ၊

သာ သံသယလက္ခဏာ၊ ကမ္မနရသာ၊ အနိစ္ဆယပစ္စုပ္ပန်၊ အနေကံသ ဂါဟ ပစ္စုပ္ပန်
ဝါ၊ အယောနိသောမနသိကာရပဋ္ဌာနာ၊ ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

(နိ၊ ၃၀၀)

-- x -- x --

ဝိဝါဒမူလာနိ

ကောဓော

ကုဇ္ဈနလက္ခဏော **ကောဓော**၊ စက္ခုက္ခလက္ခဏော ဝါ၊ အာဃာတ ကရဏရသော၊
ဒုဿနပစ္စုပ္ပန်နော။

ဥပနာဟော

ဥပနန္ဒနလက္ခဏော **ဥပနာဟော**၊ ဝေရအပ္ပဋိနိဿဇ္ဇနရသော၊
ကောဓာနုပဗန္ဓဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော။

မက္ခော

ပရဂုဏမက္ခနလက္ခဏော **မက္ခော**၊ တေသံ ဝိနာသနရသော၊ တဒဝစ္ဆာဒနပစ္စုပ္ပန်နော။

ပဠာသော

ယုဂဂ္ဂါဟလက္ခဏော **ပဠာသော**၊ ပရဂုဏေဟိ အတ္တနော ဂုဏာနံ သမိကရဏရသော၊
ပရေသံ ဂုဏပ္ပမာဏေန ဥပဋ္ဌာနပစ္စုပ္ပန်နော။

ဣဿာ

ပရသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏာ **ဣဿာ**၊ တဿာ အက္ခမနလက္ခဏာ ဝါ၊ တတ္ထ
အနဘိရတိရသာ၊ တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော။

မစ္ဆေရံ

အတ္တနော သမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏံ **မစ္ဆေရံ**၊ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ ပရေဟိ
သာဓာရဏဘာဝအသုခါယနရသံ၊ သင်္ကောစနပစ္စုပ္ပန်နော။

မာယာ

ကတပါပ ပဋိစ္စဒနလက္ခဏာ မာယာ၊ တဿ နိဂူဟနရဿ၊ တဒါဝရဏ ပစ္စုပ္ပန်နာ။

သာဠေယျံ

အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏ ပကာသနလက္ခဏံ သာဠေယျံ၊ တေသံ သမုဒါဟရဏ ရသံ၊
သရီရာကာရေဟိပိ တေသံ ဝိဘူတကရဏ ပစ္စုပ္ပန်နံ။

ထမ္ဘော

စိတ္တဿ ဥဒ္ဓါမာတဘာဝ လက္ခဏော ထမ္ဘော၊ အပ္ပတိဿယဂုတ္တိ ရသော၊ အမဒ္ဒဝတာ
ပစ္စုပ္ပန်နော။

သာရမ္ဘော

ကရဏုတ္တရိယ လက္ခဏော သာရမ္ဘော၊ ဝိပစ္စနိကတာရသော၊ အဂါရဝပစ္စုပ္ပန်နော။

မာနော

ဥဏ္ဏတိ လက္ခဏော မာနော၊ အဟံကာရရသော၊ ဥဒ္ဓါမာတဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နော။

အတိမာနော

အပ္ပဏ္ဏတိလက္ခဏော အတိမာနော၊ အတိဝိယ အဟံကာရ ရသော၊
အစ္စုဒ္ဓါမာတဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော။

မဒေါ

မတ္တဘာဝလက္ခဏော မဒေါ၊ မဒဂ္ဂါဟဏရသော၊ ဥမ္မာဒ ပစ္စုပ္ပန်နော။

ပမာဒေါ

ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု စိတ္တဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏော ပမာဒေါ၊ ဝေါဿဂ္ဂါ နုပ္ပဒါနရသော၊
သတိဝိပ္ပဝါသ ပစ္စုပ္ပန်နော။

(မ၊ ပံ၊ ဌ၊ ဘ၊ ဘဝ၊ ဘာ၊ ဘျ)

-- x -- x --

အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိ

ရူပံ

ရပွတီတိ ရူပံ၊ ရပွနလက္ခဏံ ရူပံ၊ ဝိကိရဏရသံ၊ အဗျာကတပစ္စု ပဋ္ဌာနံ၊
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၅၉)

ပထဝီဓာတု

ပထနဋ္ဌေန ပထဝီ၊ တရု ပဗ္ဗတာဒိနံ ပကတိ ပထဝီဝိယ သဟဇာတ ရူပါနံ
ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန ပက္ခာယတိ၊ ဥပဋ္ဌာတီတိ ဂုတ္တံ ဟောတိ။ ပထဝီ ဧဝံ သလက္ခဏ
ဓာရဏာဒိတော နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝဋ္ဌေန သရီရသေလာဝယဝ ဓာတုသဒိသတ္တာ ဓာတိ ပထဝီဓာတု။
(ဝိဘာ၊ ၁၉၅)

ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ ပထဝီဓာတု၊ ပတိဋ္ဌာနရသာ၊ သမ္ပဋိစ္ဆေန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၁၆၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆၂)

အာပေါဓာတု

အာပေတိ သဟဇာတရူပါနိ ပတ္တရတိ၊ အာပါယတိ ဝါ ဗြူဟေတိ ဝဇေတီတိ အာပေါ။
(ဝိဘာ၊ ၁၉၅)

အာပေါဓာတု ပဏ္ဍရဏလက္ခဏာ၊ ဗြူဟနရသာ၊ သင်္ဂဟ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၁၆၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆၂)

တေဇောဓာတု

တေဇေတိ ပရိပါစေတိ၊ နိသေတိ ဝါ တိက္ခဘာဝေန သေသဘူ-တတ္ထယံ ဥသ္မာပေတီတိ
တေဇော။ (ဝိဘာ၊ ၁၉၅)

တေဇောဓာတု ဥဏှတ္တလက္ခဏာ၊ ပရိပါစနရသာ၊ မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၁၆၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆၂)

ဝါယောဓာတု

ဝါယတိ ဒေသန္တရူပုတ္တိဟေတုဘာဝေန ဘူတသဃံာတံ ပါပေတီတိ ဝါယော။ (ဝိဘာ၊
၁၉၅)

ဝါယောဓာတု ဝိတ္တန္တလက္ခဏာ၊ သမုဒီရဏရသာ၊ အဘိနိဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၁၆၈၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆၂)

--x --x --

ပသာဒရူပါနိ

စက္ကတီတိ စက္က၊ ရူပံ အဿာဒေတိ ဝိဘာဝေတိစာတိ အတ္ထော၊ တတ္ထ
ရူပါဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဒဠ္ဍကမတာနိဒါနကမ္မ
သမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ စက္က၊ ရူပေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊ စက္က-ဝိညာဏဿ
အာဓာရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ဒဠ္ဍကမတာနိဒါနကမ္မဘူတ-ပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၂။ ၇၄)

သောတံ

သုဏာတီတိ သောတံ၊ သဒ္ဓါဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ၊
သောတုကမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ သောတံ၊ သဒ္ဓေသု
အာဝိဉ္ဇနရသံ၊ သောတဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊
သောတုကမတာနိဒါနကမ္မဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၁၂၊ ၇၄)

ဃာနံ

ဃာယတီတိ ဃာနံ၊ ဂန္ဓာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ၊
ဃာတိတုကမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ ဃာနံ၊ ဂန္ဓေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊
ဃာနဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ဃာယိတုကမတာနိဒါနကမ္မဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၁၂၊ ၇၄)

ဇိဝှါ

ဇိဝိတံ အဂ္ဂယတီတိ ဇိဝှါ။ ရသာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒ လက္ခဏာ၊
သာယိတုကမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏာ ဝါ ဇိဝှါ၊ ရသေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊
ဇိဝှါဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ သာယိတုကမတာနိဒါနကမ္မဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ ၇၄)

ကာယော

ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ ကာယော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ဘိဃာတာရဟ
ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏော၊ ဖုသိတု ကာမတာနိဒါနကမ္မ သမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏော ဝါ
ကာယော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု အာဝိဉ္ဇန ရသော၊ ကာယဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊
ဖုသိတုကာမ-တာနိဒါနကမ္မဘူတပဒဋ္ဌာနော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ ၇၄)

-- x -- x --

ဂေါစရရူပါနိ

ရူပံ

ရူပယတီတိ ရူပံ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေတီတိ အတ္ထော၊
စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ ရူပံ၊ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသံ၊ တဿေဝ
ဂေါစရပစ္စုပ္ပန်၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ နိ၊ ၃၅၅)

သဒ္ဓေါ

သပ္ပတီတိ သဒ္ဓေါ၊ ဥဒါဟရိယတီတိ အတ္ထော။
သောတပဋိဟနန လက္ခဏော သဒ္ဓေါ၊ သောတဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသော၊
တဿေဝ ဂေါစရပစ္စုပ္ပန်နော။ သေသံ စက္ခာ-ယတနနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ နိ၊ ၃၅၆)

ဂန္ဓော

ဂန္ဓယတီတိ ဂန္ဓော။ အတ္တနော ဝတ္ထံ သူစယတီတိ အတ္ထော။ ဃာနပဋိဟနနလက္ခဏော
ဂန္ဓော၊ ဃာနဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝ-ရသော တဿေဝ ဂေါစရပစ္စုပ္ပန်နော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ နိ၊ ၃၅၆)

ရသော

ရသန္တိ တံ သတ္တာတိ ရသော၊ အဿာဒေန္တိတိ အတ္ထော။
ဇိဝှိပဋိဟနနလက္ခဏော ရသော၊ ဇိဝှိဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝ-ရသော၊ တဿေဝ
ဂေါစရပစ္စုပ္ပန်နော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၊ နိ၊ ၃၅၇)

ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ

ဖုသိတဗ္ဗန္တိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ အာပေါ ဓာတုဝိဝဇ္ဇိတံ ဘူတတ္တယ မေဝ။ ကာယ ပဋိဟနနလက္ခဏံ
ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ကာယဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝ ရသံ၊ တဿေဝ ဂေါစရ ပစ္စုပ္ပန်။

(နယဂ္ဂါဟ)

ဣတ္ထိန္ဒြိယံ

ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ “ဣတ္ထိ”တိ ပကာသနရသံ၊
ဣတ္ထိလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပါနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပ္ပန်။

(နိ၊ ၃၅၈)

ပုရိသိန္ဒြိယံ

ပုရိသဘာဝလက္ခဏံ ပုရိသိန္ဒြိယံ။ “ပုရိသော”တိ ပကာသနရသံ၊
ပုရိသလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပါနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပ္ပန်။

(နိ၊ ၃၅၈)

ဇီဝိတိန္ဒြိယံ

သဟဇာတရူပါနုပါလနလက္ခဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တေသံ ပဝတ္တန-ရသံ၊ တေသံ ယေဝ
ဥပနပစ္စုပ္ပန်၊ ယာပယိတဗ္ဗဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(နိ၊ ၃၅၉)

အာဟာရရူပံ

ကဗဠံ ကရိယတီတိ ကဗဠိကာရော၊ အာဟရိယတီတိ အာဟာရော၊ ကဗဠံ ကတွာ
အဇ္ဈောဟရိယတီတိ အတ္ထော။ ရူပံ ဝါ အာဟာရတီတိပိ အာဟာရော။

(နိ၊ ၃၆၆)

အာကာသဓာတု

ရူပပရိစ္ဆေဒလက္ခဏာ အာကာသဓာတု။ ရူပပရိယန္တပ္ပကာသန-ရသာ၊
ရူပမရိယာဒပစ္စုပ္ပန်၊ အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝဆိဒ္ဓဝိဝရဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ဝါ၊ ပရိစ္ဆိန္နရူပပဒဋ္ဌာန၊
ယာယ ပရိစ္ဆိန္နေသု ရူပေသု “ဣဒမိတော ဥဒ္ဓံ၊ အဓော၊ တိရိယ”န္တိ စ ဟောတိ။

(နိ၊ ၃၆၂)

ရူပဿလဟုတာ

ယော အရောဂိနော ဝိယ ရူပါနံ လဟုဘာဝေါ အဒန္တတာလဟု-ပရိဝတ္တိပ္ပကာရော
ရူပဒန္တတ္တကရ ဓာတုက္ခောဘ ပစ္စယသမုဋ္ဌာနော၊ သော ရူပဝိကာရော ရူပဿ လဟုတာ။

အဒန္တတာလက္ခဏာ ရူပဿ လဟုတာ။ ရူပါနံ ဂရုဘာဝ-ဝိနောဒန ရသာ၊
လဟုပရိဝတ္တိတာပစ္စုပ္ပန်၊ လဟုရူပပဒဋ္ဌာန။

(နိ၊ ၃၆၂)

ရူပဿ မုဒုတာ

ယော သုပရိသုဒ္ဓ စမ္မဿေဝ ရူပါနံမုဒုဘာဝေါ သဗ္ဗကိရိယာဝိသေ-သေသု
သရသဝတ္တနဘာဝေါ ဝသဝတ္တနဘာဝ မဒ္ဒဝပ္ပကာရော ရူပဝ-ဝဒ္ဓတ္တကရ ဓာတုက္ခောဘ ပဋိပက္ခ
ပစ္စယသမုဋ္ဌာနော၊ သော ရူပဝိကာရော ရူပဿ မုဒုတာ။

အထဒ္ဓတာလက္ခဏာ ရူပဿ မုဒုတာ။ ရူပါနံ ထဒ္ဓဘာဝဝိနောဒန ရသာ၊ သဗ္ဗကိရိယာသု
အဝိရောမိတာပစ္စုပ္ပန်၊ မုဒု ရူပပဒဋ္ဌာန။

(နိ၊ ၃၆၂)

ရူပဿ ကမ္မညတာ

ယော ပန သုဓန္တ သုဝဏ္ဏဿေဝ ရူပါနံ ကမ္မညဘာဝေါ သရီရ-ကိရိယာ
နုကူလဘာဝပ္ပကာရော သရီရကိရိယာနံ အနနုကူလကရ ဓာတုက္ခောဘ ပဋိပက္ခ
ပစ္စယသမုဋ္ဌာနော၊ သော ရူပဝိကာရော ရူပဿ ကမ္မညတာ။

သရီရကိရိယာနုကူလကမ္မညဘာဝ လက္ခဏာ ရူပဿ ကမ္မည-တာ၊
အကမ္မညတာဝိနောဒနရသာ၊ အဒုဗ္ဗလဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ကမ္မည-ရူပပဒဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၃၆၂)

ရူပဿ ဥပစယော

အာစယလက္ခဏော ရူပဿ ဥပစယော။ ပုဗ္ဗန္တတော ရူပါနံ ဥမ္မုဇ္ဇော ပနရသော၊
နိယျာတနပစ္စုပ္ပန်နော၊ ပရိပုဏ္ဏဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော ဝါ၊ ဥပစိတ ရူပပဒဋ္ဌာနော။

(နိ၊ ၃၆၄)

ရူပဿ သန္တတိ

ပဝတ္တိလက္ခဏာ ရူပဿ သန္တတိ၊ အနုပ္ပဗန္ဓရသာ၊ အနုပစ္ဆေဒ ပစ္စုပ္ပန်နာ၊ အနုပ္ပဗန္ဓ
ရူပပဒဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၃၆၄)

ရူပဿ ဇေတာ

ရူပပရိပါကလက္ခဏာ ရူပဿ ဇေတာ၊ ဥပနယနရသာ၊ သဘာ-ဝါနပဂမေဝိ
နဝဘာဝါပဂမပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ဝိဟိပုရာဏဘာဝေါဝိယ၊ ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၃၆၅)

ရူပဿ အနိစ္စတာ

ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန န နိစ္စန္တိ အနိစ္စံ၊ တဿ ဘာဝေါ အနိစ္စတာ၊
ပရိဘေဒလက္ခဏာ ရူပဿ အနိစ္စတာ၊ သံသိဒနရသာ၊ ခယဝယ ပစ္စုပ္ပန်နာ။
ပရိဘိဇ္ဇမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။

(နိ၊ ၃၆၅)

--x --x --

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ

(အညမညံ ပဋိစ္စ သမံ သဟ စ ဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတီတိ ပဋိစ္စ သမုပ္ပဒေါ။)
ဧရာမရဏာဒိနံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယလက္ခဏော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ဒုက္ခာနုပန္နနရသော၊
ကုမ္မဂ္ဂပစ္စုပ္ပန်နော။

အဝိဇ္ဇာ

ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇာမာနေသု ဣတ္ထိ ပုရိသာဒီသု ဇေတိ၊ ဝိဇ္ဇာမာနေသုပိ ခန္ဓာဒီသု န
ဇေတိတိ အဝိဇ္ဇာ။

စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဆာဒနတောပိ
အဝိဇ္ဇာ။

အညာဏလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ၊ သမ္မောဟနရသာ၊ ဆာဒနပစ္စုပ္ပန်နာ၊ အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။

သင်္ခါရ

သင်္ခတမဘိသင်္ခရေန္တိတိ သင်္ခါရာ။ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ သင်္ခါရာ။ အာယူဟနရသာ၊
စေတနာပစ္စုပ္ပန်နာ၊ အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနာ။

ဝိညာဏံ

ဝိဇာနာတီတိ ဝိညာဏံ။ ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝိညာဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ၊ ပဋိသန္ဓိပစ္စုပ္ပန်၊
သင်္ခါရပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

နာမံ

နမတီတိ နာမံ။ နမနလက္ခဏံ နာမံ၊ သမ္ပယောဂရသံ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂ ပစ္စုပ္ပန်၊
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

ရူပံ

ရူပတီတိ ရူပံ။ ရူပနလက္ခဏံ ရူပံ၊ ဝိကိရဏရသံ၊ အဗျာကတ ပစ္စုပ္ပန်၊
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

သဠာယတနံ

အာယေ တနောတိ၊ အာယတဉ္စ နယတီတိ အာယတနံ။ အာယတနလက္ခဏံ
သဠာယတနံ၊ ဒဿနာဒိရသံ၊ ဝတ္ထုဒ္ဓါရဘာဝပစ္စုပ္ပန်နာ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။

ဖဿော

ဖုသတီတိ ဖဿော။ ဖုသနလက္ခဏော ဖဿော၊ သံဃဋ္ဌေန-ရသော၊ သင်္ဂတိပစ္စုပ္ပန်နော၊
သဠာယတနပဒဋ္ဌာနော။

ဝေဒနာ

ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာ။ အနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ၊ ဝိသယ-ရသသမ္ဘောဂရသာ၊
သုခဒုက္ခပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဖဿပဒဋ္ဌာနာ။

တဏှာ

ပရိတဿတီတိ တဏှာ။ ဟေတုလက္ခဏာ တဏှာ၊ အဘိနန္ဒန-ရသာ၊
အတိတ္တဘာဝပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဝေဒနာပဒဋ္ဌာနာ။

ဥပါဒါနံ

ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါနံ။ ဂဟဏလက္ခဏံ ဥပါဒါနံ၊ အမုဉ္ဇနရသံ။
တဏှာဒဋ္ဌတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပ္ပန်နော၊ တဏှာပဒဋ္ဌာနံ။

ဘဝေါ

ဘဝတိ ဘာဝယတိ စာတိဘဝေါ။ ကမ္မကမ္မဖလလက္ခဏော ဘဝေါ၊
ဘာဝနဘဝနရသော၊ ကုသလာကုသလာဗျာကတပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဥပါဒါနပဒဋ္ဌာနော။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉)

ဇာတိ

(ဇာယနံ နိဗ္ဗတ္တနံ ဇာတိ)
သာ ပနေသာ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပဋ္ဌာမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ၊ နိယျာတနရသာ၊
အတိတဘဝတော ဣဓ ဥမ္မုဇေနပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဒုက္ခဝိစိတ္တ-တာပစ္စုပ္ပန်နော ဝါ။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၃၀)

မရဏံ

(မရိယတေ ပါဏဿ ဓဇနံ မရဏံ၊)
တယိဒံ စုတိလက္ခဏံ၊ ဝိယောဂရသံ၊ ဂတိဝိပ္ပဝါသပစ္စုပ္ပန်နော။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၃၃)

--x --x --

ပါရမီယော

ဒါနံ သီလဉ္စ နေက္ခမ္မံ၊ ပညာ ဝီရိယေန ပဉ္စမံ။ ခန္တိ သစ္စ မဓိဋ္ဌာနံ၊ မေတ္တာပေက္ခာတိ တေ
ဒသ။
(ဓု၊ ၄၊ ၃၁၅)

ပါရမီတိ ပရမဿ ဗောဓိသတ္တဿ အယံ၊ ကမ္မံ ဝါတိ ပါရမီ၊ ဒါနာဒိ စရိယာ။
တာသဗ္ဗာပိ ပါရမီယော ပရာနုဂ္ဂဟလက္ခဏာ၊ ပရေသံ ဥပကာရကရုဏရဿ၊ အဝိကမ္ပနရဿ
ဝါ၊ ဟိတေသိတာပစ္စုပ္ပန်၊ ဗုဒ္ဓတ္ထပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ မဟာကရုဏာပဒဋ္ဌာန၊
ကရုဏူပါယကောသလ္လ-ပဒဋ္ဌာန ဝါ။

ဒါနပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အတ္တုပကရုဏပရိစ္စာဂ-စေတနာ ဒါနပါရမီ။
ပရိစ္စာဂလက္ခဏံ ဒါနံ၊ ဒေယျဓမ္မေ လောဘဝိဒ္ဓံသနရသံ၊ အနာသတ္တိပစ္စုပ္ပန်၊
ဘဝဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗဝတ္ထု-ပဒဋ္ဌာနံ။

သီလပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ကာယဝစီသုစရိတ အတ္တတော အကတ္တဗ္ဗဝိရတိ၊
ကတ္တဗ္ဗကရုဏစေတနာဒယော စ သီလပါရမီ။
သီလနလက္ခဏံ သီလံ၊ သမာဓာနလက္ခဏံ၊ ပတိဋ္ဌာနလက္ခဏံ ဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ၊ အနဝဇ္ဇရသံ ဝါ၊ သောစေယျ-ပစ္စုပ္ပန်၊ ဟိရောတ္တပ္ပပဒဋ္ဌာနံ။

နေက္ခမ္မပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လ ပရိဂ္ဂဟိတော အာဒိနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမော ကာမဘဝေဟိ
နိက္ခမနစိတ္တုပ္ပါဒေါ နေက္ခမ္မပါရမီ။
ကာမတော၊ ဘဝတော စ နိက္ခမနလက္ခဏံ နေက္ခမ္မံ၊ တဒါဒိနဝ-ဝိဘာဝနရသံ၊
တတောယေဝ ဝိမုခဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ။

ပညာပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လ ပရိဂ္ဂဟိတော ဓမ္မာနံ သာမညဝိသေသ လက္ခဏာဝဇောဓော
ပညာပါရမီ။
ယထာသဘာဝ ပဋိဝေဓလက္ခဏာ ပညာ၊ အက္ခလိတပဋိဝေဓ-လက္ခဏာ ဝါ၊
ကုသလိဿာသခိတ္တ ဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ၊ ဝိသယော-ဘာသနရဿ၊ ပဒီပေါ ဝိယ၊
အသမ္မောဟပစ္စုပ္ပန်၊ အရညဂတသုဒေ-သကော ဝိယ၊ သမာဓိပဒဋ္ဌာန၊ စတုသစ္စပဒဋ္ဌာနာ
ဝါ။

ဝီရိယပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော ကာယစိတ္တေဟိ ပရဟိတာ-ရမ္ဘော ဝီရိယပါရမီ။

ဥဿာဟလက္ခဏံ ဝီရိယံ၊ ဥပတ္တမ္ဘနရသံ၊ အသံသီဒနပစ္စုပ္ပန်၊ ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပ္ပဒဋ္ဌာနံ၊
သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

ခန္တိပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော သတ္တသင်္ခါရာပရာဓသဟန-သင်္ခါတော
အဒေါသပ္ပဓာနော တဒါကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပါဒေါ ခန္တိပါရမီ။
မေနလက္ခဏာ ခန္တိ၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသဟနရသာ၊ အဓိဝါသနပစ္စုပ္ပန်၊
အဝိရောဓပစ္စုပ္ပန်၊ ယထာဘူတဒဿနပဒဋ္ဌာနံ။

သစ္စပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ဝိရတိစေတနာဒိဘေဒံ အဝိသံဝါဒနံ သစ္စပါရမီ။
အဝိသံဝါဒနလက္ခဏံ သစ္စံ၊ ယာထာဝ ဝိဘာဝနရသံ၊ သာဓုတာ-ပစ္စုပ္ပန်၊
သောရစ္စပဒဋ္ဌာနံ။

အဓိဋ္ဌာနပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော အစလသမာဒါနာဓိဋ္ဌာန-သင်္ခါတော
တဒါကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပါဒေါ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ။
ဗောဓိသမ္ဘာရေသု အဓိဋ္ဌာနလက္ခဏံ အဓိဋ္ဌာနံ၊ တေသံ ပဋိပက္ခာ-ဘိဘဝနရသံ၊ တတ္ထ
အစလတာပစ္စုပ္ပန်၊ ဗောဓိသမ္ဘာရပဒဋ္ဌာနံ။

မေတ္တာပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော လောကဿ ဟိတသုရူ-ပသံဟာရော အတ္တတော
အဗျာပါဒေါ မေတ္တာပါရမီ။
ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ မေတ္တာ၊ ဟိတူပသံဟာရရသာ၊ အာဃာတဝိနယနရသာ ဝါ၊
သောမ္မဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ သတ္တာနံ မနာပ-ဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

ဥပေက္ခာပါရမီ

ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အနုနယပဋိဃဝိဒ္ဓံသန-သင်္ခါတာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု
သတ္တသင်္ခါရေသု သမပ္ပဝတ္တိ ဥပေက္ခာပါရမီ။
မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊ သမဘာဝဒဿနရသာ၊
ပဋိဃာနုနယဂူပသမပစ္စုပ္ပန်၊ ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏပဒဋ္ဌာနာ။
(သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၂၅၊ ၂၅၂)

ပါဠိပိဋကတ္ထသံဝဏ္ဏနာဟိ

သမုဒ္ဒရိက္ခာ
ဘဒ္ဒန္တနန္ဒမာလာဘိဝံသထွေရေန
ပါမောက္ခာဓိပတိဘူတေန
ကတာ

ဓမ္မပပရိက္ခာ နိဋ္ဌိတာ
== x == x ==

• အနာ ငြေညှိ, ညေ (ဏ-၉-၂)

ပစ္စေညှိ သိန္ဓေ နိဗ္ဗာနသည ဘပ-